

גמול מוסרי וכל שכן לא יום-דין אחרון. משמעותו: השגחת האל הנותן לחם לכל בשר. השוה איוב ל"ו, לא (על הגשמים): כי במ ידן עמים, יתן אכל למכביר. למשפט האלהים בס' תהלים יש איפוא אותה המשמעות הכפולה, שיש למלה בשמושה העתיק: גם משול וגם עשה דין. האל הוא "שופט" במובן כפול: הוא מושל בעולמו ומנהיגו וגם גומל לצדיק ולרשע. וכשם שהמלה "דין" מסמנת בספרות הבבליה את מעשה השגחתם של האלים בכלל, את קביעת הגורל בכל המובנים, את גזר דינם לחיים ולמוות, לבריאות ולמחלה, לשלום ולמלחמה, כך גם המלה "משפט" (וכן: שפט, תשפט וכו') בס' תהלים. המשפט הוא מושג קוסמי ומוסרי כאחד. וכן גם מושג המלכות. האל הוא "מלך" באשר הוא מנהיג את עולמו וגומל בו גמול. גם למלך, כמו לשופט, היה תפקיד כפול של הנהגה ודין. הצד השוה שבשני המושגים הוא, שהם מטמנים את פעולתו המתמדת של האל, ודבר אין להם בס' תהלים עם משפט-עולם אחרון.

על פי ס"ז, ה עלינו להבין גם את המקבילות: ז', ס; ט', ח-ט; צ"ו, יג; צ"ח, ט. קודם כל: הכוונה להגחאת עמים, למשפט השגחה מתמיד, ולא למשפט אחרון. האל, אשר "כונן למשפט כסאו" לשפוט תבל בצדק, לעולם ישב (ט', ח-ט). הכסא, שהוכן למושב "לעולם", מסמל את מלכותו המתמדת של האל כמנהיג וכדיין. ואם בו' ובט' הכוונה למדת ההשגחה הגומלת גמול מוסרי, הכוונה במזמורי המלכות יהיה ביחוד למדת ההשגחה המיטיבה והמשפעת חסד. גם במזמורים אלה מופיע סמל הכסא (מ"ז, ט; צ"ג, ב; צ"ו, ב, השוה פ"ט, טו). מקביל לו סמל הכרובים (צ"ט, א). שניהם מופיעים על רקע קוסמי. עם בריאת העולם והאדם נתגלו עוזו ומלכותו של האל; האל עלה על כסאו לשפוט תבל ויושבי בה. כבר ראינו למעלה, שבמזמורי המלכות יהיה נעדר המוטיב של משפט הרשעים. המשפט שבמזמורים אלה הוא משפט העולם, קביעת גורלו מדי שנה. מדת הגמול המוסרי נזכרה רק בצ"ו, י-יב. הופעת האלהים לשפוט הארץ היא כאן בשורה טובה לעולם. האל "ישפט תבל בצדק, ועמים במישרים" באשר יכלול אותם בחסדו וישפיע להם שפע טובו - זוהי הבשורה. יש להניח, שמזמורים אלה הם מזמורי חג, קרוב לודאי - מזמורי ראש השנה. ההשערה, שגם בישראל היה החג קשור (כמו בבבל) בייצוג דרמטי-מיתולוגי, קלוטה מן הדמיון (עיין למעלה, ע' 649-658). אבל יש להניח, שהאמונה,

המכונה התמים של קימל). גראה איפוא, שזוהי תפלה כללית, שיש בה הפעמה מיוחדת של ברכת ישראל. ובכל אופן, גם אם נניח, שהמזמור מצפה לחשובת העמים, שתבוא מתוך כך, ששפע הדיבול התמידי של אדמת ישראל יוכיח להם את גדולת האל, הרי יש לפנינו דוגמא מפורסמת ביותר של אוניברסליזמוס לפני-גבואי, כזה, שאנו מוצאים בתפלה שלמה (ל"א ח', יב-טא) ובספור על נעמן (מל"ב ח').

שביום זה האל „בא“ לשפוט את הארץ, היתה רווחת גם בישראל. משפט זה אינו ראשית „מלכות עולם חדשה“¹¹², אלא גלוי השגחתו המתמדת של האל, היא היא מלכותו בעולם. בשמחג החג המזמורים רואים את המשפט כגלוי-חסד וכבשורת-ישועה. בבשורת המשפט המזמורים משתפים את כל העולם. כי האל מכלכל כל חי ועושה חסד עם כל בראיו. אולם ליד רשות-החסד העולמית הזאת קיימת רשות-חסד מיוחדת, היסטורית, לישראל בלבד. כי לבית ישראל גלה האל ביחוד את-חסדו ואמונתו. המזמורים מרוממים גם את מלכות האל בעולם גם את מלכותו בישראל. ולמרות קריאת המזמורים לכל העמים להודות באלהי ישראל, שתי הרשויות קיימות, ואת בטולן באחרית-הימים אין המזמורים יודעים עוד.

האוניברסליזמוס של מזמורי המלכת יהוה ושל ס' תהלים בכלל אינו איפוא אסכולוגי-נבואי, כדעת גונקל וסיעתו. אבל הוא אינו גם „פולחני“, מין מסקנה של מעשה הבריאה, או „הפלגת שכרון תרועת החג“ וכו', כדעת מובינקל וסיעתו¹¹³. אוניברסליזמוס זה הוא אידיאה שרשית של האמונה הישראלית בתקופה לסני-נבואית, והוא אף מושרש בהשקפת-העולם המזרחית בכלל. האל הוא אוניברסלי באמת ובסועל, באשר הוא יוצר עולם ומכלכל כל העמים וגומל גמול מוסרי לכל אדם. אלא שבעולם ובעמים הוא פועל כאל נסתר, ואילו בישראל הוא פועל כאל נודע. בס' תהלים גוברת שאיפה לגלות את האל לעולם. אבל האידיאה, שההתגלות תהיה, תהיה באחרית הימים, עדיין איננה. אידיאה זו היא הגות רוחה של הנבואה.

ציורים מן המזמורים בחזון-האחרית של הנביאים
שעולם-הדמויים של ס' תהלים הוא לסני-נבואי, נמצאנו למדים לא רק מתוך העובדה, שמשפט הרשעים ומשפט העולם ומלכות אלהים בעמים אין להם בספר זה רקע אסכולוגי-נבואי, אלא גם מתוך העובדה, שהדמויים האלה עצמם יש להם בספרי הנביאים משמעות אסכולוגית ברורה, מאחר שהם קשורים כאן בחזון החורבן, הגאולה, קבוצ הגולים, מלחמת העמים האחרונה. זה מתוה גם את קר-ההתפתחות: מן המזמורים אל הנביאים.

על דמוי המשפט עיין: יש' ה', טז; כ"ח, יז; ל', יח; ל"ד, ה; ג"א, ד, ה; ג"ט, יא; ס"ו, טז; השוה גם מ"ב, ג, ד; יר' ב', לה; כ"ה, לא; מ"ט, כח; יחז' ה', ה, י, טז; ז', ג ואילך; י"א, ט-י; ט"ז, לה, מא; כ', לה-לו; כ"א, לה;

¹¹² גונקל, מבוא לתהלים, ע' 114 ואילך.

¹¹³ עיין מובינקל, Psalmenstudien, חלק ב', ע' 182; שמידט, Thronfahrt

ע' 12; ביאורו לחז' ע' 81, ועוד. ועיין נגד זה גונקל, מבוא לתהלים, ע' 114 ואילך.

כ"ד, יד; כ"ה, יא; כ"ח, כב; כו; ל, יד; יח; ל"ד, טז ואילך; ל"ה, יא; ל"ו, יט; ל"ח, כב; ל"ט, כא; יואל ד', ב; עוב', כא; מיכה ז', ט; צט' ג', ה; ח; מל' ג', ה. ועל דמוי מלכות יהוה עיין: יש' כ"ד, כג; ל"ג, כב; מ"ג, טו; מ"ד, ו; נ"ב, ז (השוה כל הקטע שם, ז-י עם תה' צ"ח, א ואילך); יחז' כ', לג; עוב', כא; מיכה ד', ז; זכ' י"ד, ט, טז, יז. הנביאים השתמשו בציורי המזמורים והפכו אותם לסמלים אכסטור-לוגיים. דבר זה מוכח גם מתוך השוואת הציורים והסמלים של ס' תהלים עם אלה של הנביאים בכלל.

כבר ראינו, שישעיהו השני בציורי מזמורי המלכת יהוה לשם תיאור הגאולה וקבוץ הגולים (למעלה ע' 717-718). וכן עמדנו כבר על כמה וכמה דמויים ומליצות של ס' תהלים, שהנביאים נתנו להם משמעות אכסטורלוגית: על דמויי הענונים-העניים ומשפט הרשעים, מתן "לב חדש", הובלת שי לאלהים מארצות רחוקות, שפיכת החמה על הגוים, רנת הגוים לישראל, הובשת עובדי פסל¹¹⁴. הרבה מזמורי תהלים משתמשים בתיאורי הופעת אלהים ופעולותיו בצבעים קוסמיים: בציורי מעשה בראשית ופלאי העולם, בדמויי הסערה, רעש הארץ, תמוטת הרים, המון הים וכו', עיין יח, כ"ט, ל"ג, מ"ו¹¹⁵, מ"ח, נ', ס', ס"ה, ע"ד, פ"ט, צ"ג, צ"ה-צ"ט, ק"ג, ק"ד, קל"ה, קל"ו, קמ"ד, קמ"ז, קמ"ח. אבל בשום מקום בתהלים אין הציורים האלה קשורים בתיאור הפורענות הלאומיות, הגלות, הגאולה, מלחמת העמים האחרונה. אולם אצל הנביאים נעשו הצבעים האלה צבעים אכסטורלוגיים. עיין: יש' ב', יב-כב; ה', כה; י"ג, י, יג; יז, יב-יד; כ"ד, יח-כג; כ"ט, ו; ל', כו, כז, ל; ל"ד, ד; מ', יב ואילך; מ"ב, ה; מ"ח, יג; נ', ב-ג; נ"א, ו, טו-טז; ס', טו-טז; יחז' יד, כג-כו; כו; ה', כב; י', י, יב-יג; ל"א, לד; ל"ג, כ, כה; ג"א, מח; יחז' ל"ח, יט-כב; יואל ב', א, י-יא, כא-כב; ג', ג-ד; ד', טו-טז; עמ' ד', יג; ס', ה-ו; נחום א', ב ואילך; ב', א ואילך; חגי ב', ו-ז; זכ' ט', יד; י"ד, ג-ז.

זהרור אכסטורלוגי של דמוי בריאת העולם הוא חזון בריאת עולם חדש: יש' ס"ה, יז; ס"ו, כב. (חזון זה מצוי גם בספרות החיצונית). ציורי יציאת מצרים ובקיעת הים מופיעים בתהלים בלי רקע אכסטורלוגי, עיין: ס"ו, ו; ע"ז, טו-כא; קי"ד; קל"ה, ח-ט; קל"ו, י-טז ועוד. ואילו אצל הנביאים הם מופיעים בחזונות אכסטור-לוגיים, עיין יש' מ"ג, טז-כא; ג"א, י; ס"ג, יא-יד. מלחמת רהב ותנין נזכרת בס' תהלים בתפלות על עזרה במלחמות-הוזה: ע"ד, יב-יד; פ"ט, יא. לוייתן נזכר בין נפלאות מעשה-בראשית (ק"ד, כו). ואילו הנביאים מזכירים את רהב, תנין, לוייתן בחזון אחרית הימים: יש' כ"ז, א-ב; ג"א, ט-י. רעש הארץ וגזילת הרים עם

¹¹⁴ עיין למעלה, הערות 89, 92, 93, 99, 100, 103 וע' 718.

¹¹⁵ עיין למעלה, הערה 96.

יפוצת אלהים בסיני נזכרו בתה' ס"ח, ח-ט (השוה שות' ה', ד-ה), בשיר-נצחון במלחמה. ואילו ביש' ס"ג, יט-ס"ד, ג מוטיבים אלה מופיעים בתפלה אסכולוגית. בתה' קי"ג, ג המשורר רואה את שם יהוה כאילו הוא מהולל בהווה, ממזרח שמש עד מבואו (עיין גם מל' א', יא, והשוה תה' ב', א). ואילו ביש' מ"ה, ו אנו מוצאים את המליצה הזאת בחזון "משיחי" על כורש: האל הקים אותו, למען ידעו "ממזרח שמש וממערבה", כי יהוה הוא האלהים (השוה שם, א, יג). ובנ"ט, יט ואילך: וייראו ממערב את שם יהוה, וממזרח שמש את כבודו... ובא לציון גואל וגו'. תהלת האל "ממזרח שמש עד מבואו" קבועה אפוא כאן במסגרת אסכולוגית. ממשלת המלך "מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ" היא בתה' ע"ב, ח יעוד נשגב למלך ההווה. בזכ' ט', ט-י זהו יעוד מובטח למלך העתיד, אשר "יבוא", עני ורכב על חמור, עם שוב אסירים "מבור" ולפני מלחמת העמים האחרונה. בתה' מ"ה, ה, ז-ח: ע"ב, א-יז מלך ההווה הוא מלך הצדק ומגן העניים. אצל הנביאים זוהי מדתו של מלך העתיד (יש' י"א, א-ט ועוד).

"הודו ליהוה, קראו בשמי, הודיעו בעמים עלילותיו" היא בתה' ק"ה, א פתיחת המנון לאל על נפלאות העבר. ביש' י"ב, ד הרי זה מזמור, שיאמר לעתיד לבוא "ביום ההוא". בתה' ק"ז, א; קי"ה, א-ה, כט "הודו ליהוה כי טוב, כי לעולם חסדו" הוא פזמון של שיר-תודה על חסדי יום יום בהווה, ובק"ו, א ובקל"ו, א-כו הוא פזמון במזמורי תודה על חסדי העבר. ואילו ביר' ל"ג, א יאמר שיר זה במזמורי-תודה לעתיד לבוא. גם מזמורי עליה לרגל קבועים ביש' ב', ג; מיכה ד', ב; יר' ל"א, ה במסגרת אסכולוגית. לשיר פתיחת השערים בתה' קי"ה, יט-כ מקביל ביש' כ"ו, ב שיר, שיושר "ביום ההוא". תהלת אלהים במזמור תודה למודי על שהוא שם "מדבר לאנשים מים וארץ ציה למצאי מים" (תה' ק"ז, לה) מופיעה ביש' מ"א, יז-יח מלה במלה בנבואת גאולה. תהלת אלהים באותו מזמור (י, טז) על שהוא מוציא "ישבי חשך" מכלאם ועל אשר "שבר דלתות נחשת ובריחי ברזל גדע" מופיעה ביש' מ"ב, ז ומ"ה, ב בנבואות אסכולוגיות. הגמול הטוב לצדיק מסומן בס' תהלים וגם בספרי החכמה לפעמים בהבטחה, שהוא וזרעו "יירשו ארץ" או "ישכנו ארץ" (תה' כ"ה, יג; ל"ז, ג, ט, יא, כב, כז, כט; מש' ב', כא; י', ל). ביש' ט', כא; ס"ה, ט; נ"ז, יג; ס"א, ז ההבטחה הזאת היא לאומית ואסכולוגית. המלים "צדק", "צדקה" מסמנות בס' תהלים את חסד ההשגחה האלהית המתמדת. בישעיהו השני המלים מסמנות ישועה וגאולה לעתיד לבוא (מ"ה, ח, יג, כא-כד; מ"ו, יג נ"א, ה-ח, ועוד. והשוה תה' מ"ח, יא עם יש' מ"א, י: בימין צדק).

המסקנה ברורה: מן הספרות המזמורית נטלו הנביאים דמויים לא-אסכולוגיים ונתנו להם משמעות חדשה — אסכולוגית.

המזמורים כ"ב וק"ב

מקום מיוחד לעצמם קובעים המזמורים כ"ב וק"ב. בשני המזמורים האלה כאילו הובעה במלים ברורות האיריאה הנבואית של תשובת העמים מן האלילות. בה בשעה שבשאר המזמורים נזכרה סתמית מלכות יהוה על הגוים, השגחתו עליהם, פרסום שמו ביניהם, שעבודם לו, הובלת שי מהם למקדשו וכו', נאמר בכ"ב, כח: **יִזְכְּרוּ וַיִּשְׁבְּחוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כָּל אֲפִסֵּי אֶרֶץ, וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַפָּנִיךָ כָּל מִשְׁפַּחֹת גּוֹיִם. וְיוֹתֵר מִזֶּה נֹאמֵר בְּק"ב, יד-כג: אַתָּה תִּקְוָם תִּרְחַם צִיּוֹן... וַיִּירָאוּ גּוֹיִם אֶת שֵׁם יְהוָה, וְכָל מַלְכֵי הָאֶרֶץ אֶת כְּבוֹדְךָ, כִּי בָנָה יְהוָה צִיּוֹן, גִּרְאָה בְּכַבְדּוֹ... לְסַפֵּר בְּצִיּוֹן שֵׁם יְהוָה... בַּהֲקַבֵּץ עַמִּים יַחְדָּו, וּמַמְלָכוֹת לְעִבּוֹד אֶת יְהוָה. הִישׁ לִרְאוֹת כָּאֵן הַשְׁמַעָה נְבוֹאִית?**

הבחינה מראה לנו, שמזמור כ"ב אינו יוצא באמת ממסגרת הרעיונות של ס' תהלים ושל ספרי תנ"ך בכלל. הפסוק על תשובת העמים נמצא כאן בתפלת יחיד. המשורר מבטיח לספר על העזרה, שעזר לו האל, "לאחיו", להלל אותו "בקהל רב". והוא מעורר ליראת אלהים את "כל זרע ישראל", באשר האל עונה לקוראיו. ואת העזרה הזאת לעני "יזכרו" לבסוף "כל אפסי ארץ" וישבו אל יהוה¹¹⁶. כבר ראינו, שזהו סגנון מצוי במזמורי תהלים ובמזמורי מצרים ובבל: היחיד מבטיח לפרסם שם האל לכל באי עולם על העזרה, שיעזור לו. המשאלה, שהגוים יודו באלהי ישראל, כשיראו את נפלאותיו וחסדיו יום-יום עם בני ישראל, הובעה בתפלת שלמה (מלא' ח', יב-סא) והודגמה בספור על נעמן (מלא' ה')¹¹⁷. וגם במזמור כ"ב רקע המשאלה הוא חסד יום-יום, ואין כל רמז לרקע אסכולוגי-לאומי. ואמנם, פסוק כט ממשיך: **כִּי לִיהוָה הַמְּלוּכָה, וּמִשַׁל בְּגוֹיִם. מַלְכוּתוֹ עַל הַגּוֹיִם קִיַּיֵּמָה אִפּוּא כִּבְרָה וְהוּא - סִימָן מוֹבָהק לְאוֹנִיכֶרְסִלִּיזְמוֹס הָאִירִיאוֹנִי.**

לא כן מזמור ק"ב. כאן התקוה לתשובת העמים נסמכה לתפלה על בנין ציון והראות כבוד יהוה בחוכה. יש אפוא מגע מסוים עם האסכולוגיה הנבואית. ועם זה יש לשים לב לזה, שאף כאן הקטע יד-כג קבוע במזמור יחיד, בתפלה לעני כי יעשף. אין קשר אורגני בין המזמור ובין התפלה לרחם ציון. ולא זה בלבד אלא שנראה, שהפסוקים יח-כג קשורים לא עם העזרה לציון אלא עם העזרה למשורר. תכתב זאת לדור אחרון אינו יכול להתיחס לבנין ציון¹¹⁸, אלא לעזרת האל ל"אסיר".

¹¹⁶ ל, "יזכרו" השווה יש' ס"ג, ז; חה' ק"ה, ה ועוד. גם אחיו של המשורר, כל זרע ישראל, קהל העניים מודים לאלהים בגלל העזרה למשורר. וכן בפסוקים לא-לב: צדקת האל עם העני תספור לדור אחרון וכו'.

¹¹⁷ השווה למעלה, על מזמור ס"ו, הערה 111. ועיין על המשאלה הזאת גם למעלה,

ע' 444.

¹¹⁸ וגם לא ל"נבואה" כולה (בטנן, גונקל, קימל ועוד), כי תהלת דור אחרון חשוב

הנאנק¹¹⁹, והיא שתסופר בציון — בהקבץ עמים יחדוֹ וגו'. ואם כן, הרי יש לנו כאן מקבילה לכ"ב, כח—לב. אולם גם ביד—יו נזכר רק בנין ציון, ואילו גאולה, קבוץ גלויות, מלחמת עמים אחרונה לא נרמזו אף כאן. כבר אמרנו למעלה¹²⁰, שתפלה על בנין ציון, על רחומה ורחינתה אינה רומזת כשהיא לעצמה דוקא על התורבן בימי צדיקיהו. תפלות בסגנון זה אנו מוצאים גם בספרות המזמורים הכבלית. אפשר אפוא, שבק"ב, יד—כג הובעה בצורה מיוחדת אותה המ ש א ל ה, שאנו מוצאים בספרות שלפני הנבואה, שהאל ייטיב עם ציון ועם ישראל וימשוך על ידי זה את לב העמים לירוא אותו ולעבדו. מכל מקום, גם אם נניח, שיש כאן קטע נבואי יתום, שנספח במשך הזמן על תפלת יחיד, אין זה יכול לשנות את משפטנו על ס' תהלים בכללו, שהוא יצירה לפני גבואית.

ס' תהלים היה בכל הדורות הספר העממי ביותר בכל כתבי הקודש, גם בישראל גם בעמים. וגם בתקופת התהוותו מעורה היה בשרשיו בכל רשויות חיי האומה, וניזון היה מכולן. העושר הרב של עניניו מעיד על כך. ספרות המזמורים הישראלית אינה יצירה של מעמד או חוג או של חבר אמנים—מומחים. אין היא יצירתם של הכהנים או של הלויים, ואין היא גם יצירתם של הנביאים. היא יצירה עממית—לאומית. היא הגבוש העתיק ביותר של עבודת—האלהים בארשת—שפתים, שאינה לחש ואף אינה קשורה בפולחן הכהני בכלל. ספרות—מזמורים מונותאיסטית כזו לא יכלה להוצר בעם אלילי, שבו לא היתה אמונת—היחוד אלא נחלת חוג או כת. זוהי יצירת עם מונותאיסטי. הספרות המזמורית, שנאצרה בס' תהלים ושמקומה ההיסטורי הוא לפני הנבואה הספרותית, מעידה עדות מונומנטלית ביותר, שישראל היה עם מונותאיסטי מראשית היותו לעם.

על עזרת האל ולא על התקיימות ה"נבואה". שכן ממשיך המזמור: כי השקיף ממדום קדשו וגו'. השווה על כ"ב, כח למעלה, הערה 116. בשני המזמורים זכר העזרה נצטר בצדור הזכרון (בכ"ב—בעל פה, ובק"ב—בכתב) ל"דור אחרון", ל"עם נברא", ל"עם נולד" למען תהלת האל.

¹¹⁹ אבל הפסוקים יח וזא יכולים להיות גם סגנון אביוני של מזמור לאומי, השווה

ע"ט, יא; ע"ד, כא; ס"ח, ז ועוד.

¹²⁰ ע' 604—665; ועיין הערה 48.

תקונים והערות

צ"ל :	נדפס :			
עמוד 362	עמוד 369	שורה 3 מלמטה :	עמוד טו,	עמוד 362
„האידיאל והמציאות“	„משפט ומוסר“	אחרונה :	”	232
אין לראות	לראות	5 מלמעלה :	”	357
ז ^b —י	ב—י	הערה 18 :	”	368
על חטא	על עונש	24 :	”	374
יר' מ"א. ה	מ"א. ה	7 מלמעלה :	”	385
אלא נכנסו	וגם לא נכנסו	13 :	”	387
ספר זה	פרק זה	הערה 3 :	”	403
שנזכרו	שנזכו	15 מלמעלה :	”	491
מזמור ס'	מזמור ס"ו	15 מלמטה :	”	514
הערה 13	הערה 11	אחרונה :	”	605
1913	1918	10 :	”	610
השקפת-הגמול הלאומית	השקפת-הגמול	8 מלמעלה :	”	640
הנבואיים	הנבואיות	ראשונה :	”	681

עיין גם תקוני הפעויות למעלה, ספר א', ע' טו.

— בע' 132 נאמר, שנדעון נקרא בשם „ירבעל“, באמת — „על שם אלהי ישראל“. ושם בהערה הובאו כדוגמא השמות: יריה, יריאל, ירואל. הנחת ההערה הזאת היא, שביאור השם ירבעל בשופ' ו', כה—לב קבע את הכתיב המסרתי של השם. אולם עצם הדעה, ש„בעל“ בשם ירבעל הוא כנוי ליהוה, אינה תלויה בהנחה זו. המשמעות הראשונית של השם היא: בעל נלחם, מעין: ה' איש מלחמה. הראיה המכרעת לכך, ש„בעל“ שמש כנוי ליהוה, הוא הספור על „בעל פרצים“, שנזכר שם, ע' 131.

— בע' 150 נאמר, שמן הנביאים שלפני שמואל נזכרו בשם שלשה: משה, יהושע, דבורה. והיה מן הראוי למנות גם את מרים. אלא שמרים נזכרה רק בעלו של משה, ואין היא מנהיגה לדורה.

— את הספר, ששמו הרווח הוא „עזרא הרביעי“, הבאנו גם בשם „חזון עזרא“, כמו שהוא נקרא בתרגומו העברי של אברהם כהנא.

[illegible]

450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526
 527
 528
 529
 530
 531
 532
 533
 534
 535
 536
 537
 538
 539
 540
 541
 542
 543
 544
 545
 546
 547
 548
 549
 550
 551
 552
 553
 554
 555
 556
 557
 558
 559
 560
 561
 562
 563
 564
 565
 566
 567
 568
 569
 570
 571
 572
 573
 574
 575
 576
 577
 578
 579
 580
 581
 582
 583
 584
 585
 586
 587
 588
 589
 590
 591
 592
 593
 594
 595
 596
 597
 598
 599
 600
 601
 602
 603
 604
 605
 606
 607
 608
 609
 610
 611
 612
 613
 614
 615
 616
 617
 618
 619
 620
 621
 622
 623
 624
 625
 626
 627
 628
 629
 630
 631
 632
 633
 634
 635
 636
 637
 638
 639
 640
 641
 642
 643
 644
 645
 646
 647
 648
 649
 650
 651
 652
 653
 654
 655
 656
 657
 658
 659
 660
 661
 662
 663
 664
 665
 666
 667
 668
 669
 670
 671
 672
 673
 674
 675
 676
 677
 678
 679
 680
 681
 682
 683
 684
 685
 686
 687
 688
 689
 690
 691
 692
 693
 694
 695
 696
 697
 698
 699
 700
 701
 702
 703
 704
 705
 706
 707
 708
 709
 710
 711
 712
 713
 714
 715
 716
 717
 718
 719
 720
 721
 722
 723
 724
 725
 726
 727
 728
 729
 730
 731
 732
 733
 734
 735
 736
 737
 738
 739
 740
 741
 742
 743
 744
 745
 746
 747
 748
 749
 750
 751
 752
 753
 754
 755
 756
 757
 758
 759
 760
 761
 762
 763
 764
 765
 766
 767
 768
 769
 770
 771
 772
 773
 774
 775
 776
 777
 778
 779
 780
 781
 782
 783
 784
 785
 786
 787
 788
 789
 790
 791
 792
 793
 794
 795
 796
 797
 798
 799
 800
 801
 802
 803
 804
 805
 806
 807
 808
 809
 810
 811
 812
 813
 814
 815
 816
 817
 818
 819
 820
 821
 822
 823
 824
 825
 826
 827
 828
 829
 830
 831
 832
 833
 834
 835
 836
 837
 838
 839
 840
 841
 842
 843
 844
 845
 846
 847
 848
 849
 850
 851
 852
 853
 854
 855
 856
 857
 858
 859
 860
 861
 862
 863
 864
 865
 866
 867
 868
 869
 870
 871
 872
 873
 874
 875
 876
 877
 878
 879
 880
 881
 882
 883
 884
 885
 886
 887
 888
 889
 890
 891
 892
 893
 894
 895
 896
 897
 898
 899
 900
 901
 902
 903
 904
 905
 906
 907
 908
 909
 910
 911
 912
 913
 914
 915
 916
 917
 918
 919
 920
 921
 922
 923
 924
 925
 926
 927
 928
 929
 930
 931
 932
 933
 934
 935
 936
 937
 938
 939
 940
 941
 942
 943
 944
 945
 946
 947
 948
 949
 950
 951
 952
 953
 954
 955
 956
 957
 958
 959
 960
 961

[illegible]

84, 55, 57, 90, 122, 178, 414, 478, 522, 527, 55, 58, 64, 84, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 112, 114, 116, 118, 120, 122, 124, 126, 128, 130, 132, 134, 136, 138, 140, 142, 144, 146, 148, 150, 152, 154, 156, 158, 160, 162, 164, 166, 168, 170, 172, 174, 176, 178, 180, 182, 184, 186, 188, 190, 192, 194, 196, 198, 200, 202, 204, 206, 208, 210, 212, 214, 216, 218, 220, 222, 224, 226, 228, 230, 232, 234, 236, 238, 240, 242, 244, 246, 248, 250, 252, 254, 256, 258, 260, 262, 264, 266, 268, 270, 272, 274, 276, 278, 280, 282, 284, 286, 288, 290, 292, 294, 296, 298, 300, 302, 304, 306, 308, 310, 312, 314, 316, 318, 320, 322, 324, 326, 328, 330, 332, 334, 336, 338, 340, 342, 344, 346, 348, 350, 352, 354, 356, 358, 360, 362, 364, 366, 368, 370, 372, 374, 376, 378, 380, 382, 384, 386, 388, 390, 392, 394, 396, 398, 400, 402, 404, 406, 408, 410, 412, 414, 416, 418, 420, 422, 424, 426, 428, 430, 432, 434, 436, 438, 440, 442, 444, 446, 448, 450, 452, 454, 456, 458, 460, 462, 464, 466, 468, 470, 472, 474, 476, 478, 480, 482, 484, 486, 488, 490, 492, 494, 496, 498, 500, 502, 504, 506, 508, 510, 512, 514, 516, 518, 520, 522, 524, 526, 528, 530, 532, 534, 536, 538, 540, 542, 544, 546, 548, 550, 552, 554, 556, 558, 560, 562, 564, 566, 568, 570, 572, 574, 576, 578, 580, 582, 584, 586, 588, 590, 592, 594, 596, 598, 600, 602, 604, 606, 608, 610, 612, 614, 616, 618, 620, 622, 624, 626, 628, 630, 632, 634, 636, 638, 640, 642, 644, 646, 648, 650, 652, 654, 656, 658, 660, 662, 664, 666, 668, 670, 672, 674, 676, 678, 680, 682, 684, 686, 688, 690, 692, 694, 696, 698, 700, 702, 704, 706, 708, 710, 712, 714, 716, 718, 720, 722, 724, 726, 728, 730, 732, 734, 736, 738, 740, 742, 744, 746, 748, 750, 752, 754, 756, 758, 760, 762, 764, 766, 768, 770, 772, 774, 776, 778, 780, 782, 784, 786, 788, 790, 792, 794, 796, 798, 800, 802, 804, 806, 808, 810, 812, 814, 816, 818, 820, 822, 824, 826, 828, 830, 832, 834, 836, 838, 840, 842, 844, 846, 848, 850, 852, 854, 856, 858, 860, 862, 864, 866, 868, 870, 872, 874, 876, 878, 880, 882, 884, 886, 888, 890, 892, 894, 896, 898, 900, 902, 904, 906, 908, 910, 912, 914, 916, 918, 920, 922, 924, 926, 928, 930, 932, 934, 936, 938, 940, 942, 944, 946, 948, 950, 952, 954, 956, 958, 960, 962, 964, 966, 968, 970, 972, 974, 976, 978, 980, 982, 984, 986, 988, 990, 992, 994, 996, 998, 1000.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100.

1871-1872 1873-1874 1875-1876 1877-1878 1879-1880 1881-1882 1883-1884 1885-1886 1887-1888 1889-1890 1891-1892 1893-1894 1895-1896 1897-1898 1899-1900 1901-1902 1903-1904 1905-1906 1907-1908 1909-1910 1911-1912 1913-1914 1915-1916 1917-1918 1919-1920 1921-1922 1923-1924 1925-1926 1927-1928 1929-1930 1931-1932 1933-1934 1935-1936 1937-1938 1939-1940 1941-1942 1943-1944 1945-1946 1947-1948 1949-1950 1951-1952 1953-1954 1955-1956 1957-1958 1959-1960 1961-1962 1963-1964 1965-1966 1967-1968 1969-1970 1971-1972 1973-1974 1975-1976 1977-1978 1979-1980 1981-1982 1983-1984 1985-1986 1987-1988 1989-1990 1991-1992 1993-1994 1995-1996 1997-1998 1999-2000 2001-2002 2003-2004 2005-2006 2007-2008 2009-2010 2011-2012 2013-2014 2015-2016 2017-2018 2019-2020 2021-2022 2023-2024 2025-2026 2027-2028 2029-2030 2031-2032 2033-2034 2035-2036 2037-2038 2039-2040 2041-2042 2043-2044 2045-2046 2047-2048 2049-2050 2051-2052 2053-2054 2055-2056 2057-2058 2059-2060 2061-2062 2063-2064 2065-2066 2067-2068 2069-2070 2071-2072 2073-2074 2075-2076 2077-2078 2079-2080 2081-2082 2083-2084 2085-2086 2087-2088 2089-2090 2091-2092 2093-2094 2095-2096 2097-2098 2099-2100 2101-2102 2103-2104 2105-2106 2107-2108 2109-2110 2111-2112 2113-2114 2115-2116 2117-2118 2119-2120 2121-2122 2123-2124 2125-2126 2127-2128 2129-2130 2131-2132 2133-2134 2135-2136 2137-2138 2139-2140 2141-2142 2143-2144 2145-2146 2147-2148 2149-2150 2151-2152 2153-2154 2155-2156 2157-2158 2159-2160 2161-2162 2163-2164 2165-2166 2167-2168 2169-2170 2171-2172 2173-2174 2175-2176 2177-2178 2179-2180 2181-2182 2183-2184 2185-2186 2187-2188 2189-2190 2191-2192 2193-2194 2195-2196 2197-2198 2199-2200 2201-2202 2203-2204 2205-2206 2207-2208 2209-2210 2211-2212 2213-2214 2215-2216 2217-2218 2219-2220 2221-2222 2223-2224 2225-2226 2227-2228 2229-2230 2231-2232 2233-2234 2235-2236 2237-2238 2239-2240 2241-2242 2243-2244 2245-2246 2247-2248 2249-2250 2251-2252 2253-2254 2255-2256 2257-2258 2259-2260 2261-2262 2263-2264 2265-2266 2267-2268 2269-2270 2271-2272 2273-2274 2275-2276 2277-2278 2279-2280 2281-2282 2283-2284 2285-2286 2287-2288 2289-2290 2291-2292 2293-2294 2295-2296 2297-2298 2299-2300 2301-2302 2303-2304 2305-2306 2307-2308 2309-2310 2311-2312 2313-2314 2315-2316 2317-2318 2319-2320 2321-2322 2323-2324 2325-2326 2327-2328 2329-2330 2331-2332 2333-2334 2335-2336 2337-2338 2339-2340 2341-2342 2343-2344 2345-2346 2347-2348 2349-2350 2351-2352 2353-2354 2355-2356 2357-2358 2359-2360 2361-2362 2363-2364 2365-2366 2367-2368 2369-2370 2371-2372 2373-2374 2375-2376 2377-2378 2379-2380 2381-2382 2383-2384 2385-2386 2387-2388 2389-2390 2391-2392 2393-2394 2395-2396 2397-2398 2399-2400 2401-2402 2403-2404 2405-2406 2407-2408 2409-2410 2411-2412 2413-2414 2415-2416 2417-2418 2419-2420 2421-2422 2423-2424 2425-2426 2427-2428 2429-2430 2431-2432 2433-2434 2435-2436 2437-2438 2439-2440 2441-2442 2443-2444 2445-2446 2447-2448 2449-2450 2451-2452 2453-2454 2455-2456 2457-2458 2459-2460 2461-2462 2463-2464 2465-2466 2467-2468 2469-2470 2471-2472 2473-2474 2475-2476 2477-2478 2479-2480 2481-2482 2483-2484 2485-2486 2487-2488 2489-2490 2491-2492 2493-2494 2495-2496 2497-2498 2499-2500 2501-2502 2503-2504 2505-2506 2507-2508 2509-2510 2511-2512 2513-2514 2515-2516 2517-2518 2519-2520 2521-2522 2523-2524 2525-2526 2527-2528 2529-2530 2531-2532 2533-2534 2535-2536 2537-2538 2539-2540 2541-2542 2543-2544 2545-2546 2547-2548 2549-2550 2551-2552 2553-2554 2555-2556 2557-2558 2559-2560 2561-2562 2563-2564 2565-2566 2567-2568 2569-2570 2571-2572 2573-2574 2575-2576 2577-2578 2579-2580 2581-2582 2583-2584 2585-2586 2587-2588 2589-2590 2591-2592 2593-2594 2595-2596 2597-2598 2599-2600 2601-2602 2603-2604 2605-2606 2607-2608 2609-2610 2611-2612 2613-2614 2615-2616 2617-2618 2619-2620 2621-2622 2623-2624 2625-2626 2627-2628 2629-2630 2631-2632 2633-2634 2635-2636 2637-2638 2639-2640 2641-2642 2643-2644 2645-2646 2647-2648 2649-2650 2651-2652 2653-2654 2655-2656 2657-2658 2659-2660 2661-2662 2663-2664 2665-2666 2667-2668 2669-2670 2671-2672 2673-2674 2675-2676 2677-2678 2679-2680 2681-2682 2683-2684 2685-2686 2687-2688 2

[illegible]

א' 674, 572, 472, 439, 436
 436—435, 425, 412, 409—408, 407, 406, 405
 456, 431, 430, 429, 428, 427, 426
 427, 426, 425, 424, 423, 422, 421, 420, 419, 418, 417, 416, 415, 414, 413, 412, 411, 410, 409, 408, 407, 406, 405, 404, 403, 402, 401, 400, 399, 398, 397, 396, 395, 394, 393, 392, 391, 390, 389, 388, 387, 386, 385, 384, 383, 382, 381, 380, 379, 378, 377, 376, 375, 374, 373, 372, 371, 370, 369, 368, 367, 366, 365, 364, 363, 362, 361, 360, 359, 358, 357, 356, 355, 354, 353, 352, 351, 350, 349, 348, 347, 346, 345, 344, 343, 342, 341, 340, 339, 338, 337, 336, 335, 334, 333, 332, 331, 330, 329, 328, 327, 326, 325, 324, 323, 322, 321, 320, 319, 318, 317, 316, 315, 314, 313, 312, 311, 310, 309, 308, 307, 306, 305, 304, 303, 302, 301, 300, 299, 298, 297, 296, 295, 294, 293, 292, 291, 290, 289, 288, 287, 286, 285, 284, 283, 282, 281, 280, 279, 278, 277, 276, 275, 274, 273, 272, 271, 270, 269, 268, 267, 266, 265, 264, 263, 262, 261, 260, 259, 258, 257, 256, 255, 254, 253, 252, 251, 250, 249, 248, 247, 246, 245, 244, 243, 242, 241, 240, 239, 238, 237, 236, 235, 234, 233, 232, 231, 230, 229, 228, 227, 226, 225, 224, 223, 222, 221, 220, 219, 218, 217, 216, 215, 214, 213, 212, 211, 210, 209, 208, 207, 206, 205, 204, 203, 202, 201, 200, 199, 198, 197, 196, 195, 194, 193, 192, 191, 190, 189, 188, 187, 186, 185, 184, 183, 182, 181, 180, 179, 178, 177, 176, 175, 174, 173, 172, 171, 170, 169, 168, 167, 166, 165, 164, 163, 162, 161, 160, 159, 158, 157, 156, 155, 154, 153, 152, 151, 150, 149, 148, 147, 146, 145, 144, 143, 142, 141, 140, 139, 138, 137, 136, 135, 134, 133, 132, 131, 130, 129, 128, 127, 126, 125, 124, 123, 122, 121, 120, 119, 118, 117, 116, 115, 114, 113, 112, 111, 110, 109, 108, 107, 106, 105, 104, 103, 102, 101, 100, 99, 98, 97, 96, 95, 94, 93, 92, 91, 90, 89, 88, 87, 86, 85, 84, 83, 82, 81, 80, 79, 78, 77, 76, 75, 74, 73, 72, 71, 70, 69, 68, 67, 66, 65, 64, 63, 62, 61, 60, 59, 58, 57, 56, 55, 54, 53, 52, 51, 50, 49, 48, 47, 46, 45, 44, 43, 42, 41, 40, 39, 38, 37, 36, 35, 34, 33, 32, 31, 30, 29, 28, 27, 26, 25, 24, 23, 22, 21, 20, 19, 18, 17, 16, 15, 14, 13, 12, 11, 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, 0

[illegible]

[illegible][illegible]

[illegible][illegible]

תוכן כרך ב'

ספר א'

הקדמה	ה-1
מפתח ביבליוגרפי	ז-טו
תקוני טעויות	טו
א. תקופת האבות	1—32
אסיה של תקופת האבות	1
הרקע ההיסטורי	3
ההיקסוסים וראשית תולדות ישראל	5
החבירו ושבטי ישראל	7
המסורת על מוצאם של שבטי ישראל	11
ה"אבות" והשבטים	14
התגבשות שבטי ישראל ליחידה אתנית	16
מצבם החרבותי של שבטי ישראל	18
הרמה התרבותית-הדתית של השבטים וצמיחת האמונה הישראלית	23
תקופת האבות ואמונת היחוד	25
ב. ראשית האמונה הישראלית	33—50
הספרות המקראית העתיקה והמהפכה הדתית שקדמה לה	33
העדויות ההיסטוריות על משה	37
התגלות רעיון היחוד (האידיאה הישראלית המקורית, השפעת הראיה העתיקה, סימנים היסטוריים, החויה הגבוהה)	41—49
היסוד העולמי והיסוד הלאומי בבשורת משה	49
המהפכה המונותיאסטית (העדויות על המהפכה המונותיאסטית-טית, דוגמאות היסטוריות)	53—57
חורבן אמונת-האלים הישראלית הקדומה	57—59
ג. יציאת מצרים וברית-סיני	60—80
יציאת מצרים	60
המדרבה	65

67	ברית סיני
71	האגדה, השיר והחג
73	הנביא ורוח הנבואה
75	פולחן וכהונה
78	בני לוי
79	כהונת בית אהרן והמהפכה הדתית
84	בני לוי ובית אהרן. הדרמה האלהית החדשה ואגדת המרי
87	יעוד הארץ
110—90	ד. תקופת השופטים
90	ממלכת נביאים
91	התנחלות לאומית ואוטופיה דתית
95	אחדות השבטים במלכות האלהים
99	סוף מלחמות כנען
101	המלחמות עם העמים השכנים
104	שמואל
107	שאוּל — השופט האחרון והמלך הראשון
111	ה. היצירה הדתית-התרבותית בתקופת השופטים
111	השורש המונותאיסטי של התרבות הישראלית
113	תקופת ה"אלילות" הראשונה
115	התגלות האלהים וחסד האלהים
		התמורה בתחום האמונות המנטיות והמגיות (גדעון. שמשון)
118	אשם הפלשתים)
122	נביאים ומתנבאים
124	האהל והמקדשים
125	כהנים ולויים
126	מזבחות, מצבות, במות, מקדשים, נימוסי פולחן
130	פסילים וצורות בעבודת האלהים
131	שמות האלהים
132	קרבן אדם, חרם, נדר, שבועה
134	ישראלים וכנענים
135	אדמת הקודש
137	ולהי ישראל ואלהי העולם
138	האגדה והספור

144	המשל והשיר. ספרות המזמורים	
151	הספרות הנבואית העתיקה	
153	דברי הימים	
155	אסכולוגיה קדומה	
177—159	ו. זוהר מלכות	
159	תקופת שאול, דוד ושלמה	
160	חסד המלוכה	
161	שאול ושמואל	
163	שאול ודוד	
166	דוד	
171	שלמה	
220—178	ז. היצירה הדתית-התרבותית בראשית תקופת המלוכה	
178	דמוי-המלכות הישראלי	
181	הדרישה באלהים. בין שני עולמות	
183	הנביאים. שמואל, נתן, גד, אחיה	
187	עבודת האלהים. הכהונה	
189	קרבת אדם, חרם, שבועה	
190	ישראלים, כנענים, בני נכר, גרים	
193	האידיאל הלאומי המדיני החדש	
195	המשל והחכמה	
197	השיר. הספרות הנבואית	
200	ספרות המזמורים	
206	הפלת שלמה	
208	דברי הימים	
211	ספר רות	
214	התורה. משפט המלוכה	
238—221	ח. מלחמות אלהים בישראל	
221	תקופת-ה-אלילות השניה	
223	מירבעם עד אחאב. אסא	
224	עבודת הבעל הצידוני	
225	ההיה סינקרטיזמוס בישראל?	
226	מלחמת אליהו בעבודת הבעל	

227	אחאב
228	אחרית בית אחאב. השמדת הבעל
232	בית יהוא. מלכי ישראל האחרונים
233	עבודת אלילים במלכות יהודה
236	עדות הנביאים
300—239	ט. היצירה הדתית-התרבותית עד החורבן
239	היצירה שלפני הנבואה הספרותית
240	המלוכה והנבואה בישראל וביהודה
	הנבואה העממית (נביאים וכני נביאים. הרוח והדבור האלהי. רואים, רופאים, עושי נפלאות, שליחים. הנבואה העממית ואמונת היחוד. נחשים, חלומות, כשפים, ידעונים. פעולתה הדתית-המדינית של הנבואה העממית. נביאי אמת ונביאי שקר. נביאי תוכחה ונביאי ישועה)
258—243	עבודת אלהים (חסאות ירבעם. בין ישראל ליהודה. במות ומקדשים. כהנים ולויים. תנועות של רפורמה. זרמים אלייליים. הרפורמה של יאשיהו).
275—275	האגדה והספור (האגדה העתיקה. אגדת נביאים. אמונת יחוד אוניברסליסטית)
279	ס' יונה
	השירה. הספרות הנבואית. האסכולוגיה החדשה (ראשית האסכולוגיה החדשה. שירת "האזינו". פרקי התוכחה. חזון אליהו. שארית ישראל. יום יהוה. ספרות המזמורים).
283—287	דברי הימים
293	התורה

לחקר המקורות והספרות (נספח א'):

328—302	א. יציאת מצרים וכבוש הארץ
303	רובד האבות ורובד השבטים. ספרי המלחמות
307	העדויות על הכבוש הצבאי האחד של ארץ כנען
311	העדות המדומה על הכניסה מן הדרום
312	עדויות מקורות שמחוץ לתנ"ך
316	השאלה הכרונולוגית. החבירו. פיתוסורעמסט. רעמסט השלישי
319	הרשימות על רכב הברזל

- 321 החפירות בארץ ישראל
- 325 סכום
- הפרובלמה הגיאוגרפית של יציאת מצרים. ים סוף, ההתנגדות
- 325 עם גדוד מרנפתח.
- ב. חבירו ועברים 334—328
- ג. לחקר האגדות על משה (המקורות. הקדושה הנבואית-
בלבד של סיני והמדבר. מדין וקדש. משה אינו כהן. השליח
הראשון. קר-הגבול בין האלילות ובין האמונה הישראלית). 348—334
- ד. הארון והכרובים 354—349
- ה. לחקר נביאים ראשונים 400—355
- תחומי העריכה המשנה-תורתית של ספרי נביאים ראשונים
(ההשקפה המקובלת על העריכה המשנה-תורתית. קביעת
הקריטריון. אין עבוד משנה-תורתית ביהושע-שופטים-שמואל.
העבוד המשנה-תורתי של ס' מלכים) 362—355
- חבור ספרי הקורות (ההיסטוריוגרפיה והנבואה. גושים
נבואיים-פרגמטיים. התפיסות הפרגמטיות השונות בספרי
הקורות). 365—363
- פרקים פרגמטיים עתיקים (חטא שלמה, חלוקת המלוכה,
נבואת אחיה. תפלת שלמה. נבואות נתן. תפלת דוד. נבואת
שמואל לשאול בש"א ט"ו. הנבואה על בית עלי). 371—365
- ההתנגדות למלוכה במקורות העתיקים 371
- השגבת המלוכה בס' שופטים (ההערכה השלילית של תקופת
השופטים. היסורים הזמניים והעונש המתמיד. אימתי נולדה
הערכה שלילית זו?) 377—373
- הפרובלמה העתיקה והנשכחה של הכבוש השלם (שאלת
הכבוש השלם. בין שופ' א' ובין שופ' ב'-ג'. אוטופיה
קדומה. ראשית ההיסטוריוגרפיה בישראל. האופי האוטופי
של תנועת הכבוש) 382—377
- ערי הכהנים והלויים 382
- רשימת הגבולות והערים בס' יהושע 384
- ס' יהושע ושופ' א' 386

- 394 האופי הלאומי הראשוני של ספורי סי' יהושע ושופטים
 397 אחדות שבטי ישראל לפני יסוד המלוכה

ס פ ר ב'

- זמנים ותקופות 403—401

- י. החטא והרע 415—404
 האגדה והחכמה. שאלות עולם 404
 שאלת הרע. הרע הטבעי, המוסרי, הדתי, הלאומי. 405
 חמורת מעמקים באגדה העתיקה 406
 אין לרע שורש קדמון 407
 החטא הקדמוני. עץ הדעת. ראשית הרע. 408
 ראשית האלילות. דור ההפלה. 412
 ספר תולדות המרי האנושי 414

- יא. אלהים, בני אלהים ולא אלהים. 432—416
 אל עליון. דמות וחביון סתר 416
 אלהי השמים. 417
 כסא אלהים. ההיכל. המרכבה 418
 הר מועד. סיני. ארץ הקודש. המקדשים. 419
 שכניה. התגלות. המקדש הישראלי 420
 הופעות אלהים 421
 בני אלהים 422
 המטבע הישראלי של אמונת המלאכים 423
 בריאת המלאכים. דמויות 425
 תפקידי המלאכים 426
 רוח אלהים 427
 מלאכי הרע. השטן 427
 מלאכי חבלה. 428
 אמצעי מגן. האות. דם. טוטפות. ציצית. מזוזה 429
 רוחות הטומאה 431

- יב. ישראל והעולם. 447—433
 האוניברסליזמוס האידיאוני, החזוני והמעשי. 433
 האוניברסליזמוס האידיאוני העתיק. יסודו הקוסמי. הרגלית

- 433 בראשית.
 436 יסוד ההשגחה. שוסט עולם. רחמיו על כל מעשיו
 438 היסוד המוסרי. חוק מוסרי עולמי.
 441 היסוד ההיסטורי. ישראל והעמים.
 444 אפיו האי-ריאלי של האוניברסליזמוס העתיק.
 446 האוניברסליזמוס האלילי והאוניברסליזמוס הישראלי.
 461—448 יג. האמונה הלאומית
 448 ממש וסמל ביסוד הלאומי.
 449 האל העליון והמעט מכל העמים.
 452 על-לאומיות בסולחן הלאומי.
 455 קדושה וטומאה בישראל ובעמים.
 457 גזע ודת
 485—462 יד. הכהן והמקדש
 482 יצירותיה של הכהונה הישראלית
 463 אפיה של הכהונה הישראלית
 485 תפקידי הכהונה
 467 הארון והדביר
 472 מן האוהל עד בית הבחירה
 473 התפיסה הכהנית של המקדש והפולחן
 576 מקדש הדממה
 478 אין התגבאות, אין יסוד-תמוז, אין דרמה
 480 משמרת הקודש. משמרת התורה
 482 פולחן החמיד הלאומי
 485 הכהונה והגבואה
 532—486 טו. הכהנים והעם
 486 הפולחן העממי
 486 החגים בפולחן העממי
 487 ססח, שבועות וסוכות
 491 שבת, חודש, ראש השנה
 498 שמחה, צער, אכלות
 499 התפלה והרנה
 503 יוצרית ומבצעה של השירה הפולחנית

- 504 המזמור והנוסח
ספרתהלים (הרכב הספר. שאלת הזמן. הרקע המדיני. ס'תהלים
והנבואה הספרותית. מזמורים אסכטולוגיים. ס' תהלים
וספרות החכמה. צורות וסוגים. מזמורי טובלים ונרדפים.
המזמורים והפולחן. מזמורי חכמה פולחניים. יצירה לא-
כהנית. היצירה המזמורית הישראלית והאלילית). 532—506
532 העבודה שבשמים.
- טז. היחיד והחברה. 543—533
533 ערך היחיד באמונה הישראלית
535 היחיד בספורי התורה
539 היחיד בספורי ספרי הקורות
540 הקבוץ והיחיד בדת המעשית
542 הנבואה, הכהונה, המזמור
- יז. החיים והמתים. 556—544
545 שואל וקבר
547 מנהגי אבל
547 הקשר עם החיים
548 אין עבודת מתים בישראל
552 נימוסי המתים והאמונה המקראית
554 נתיב הנפש אל האלהים
- יח. משפט ומוסר 594—557
557 התורה והחכמה
מוסר התורה (קדושת החיים. חירות ועבדות. חוקי אישות
ועריות. קדושת הדבור. קדושת הקנין. צדק ומשפט. יראת
הכבוד. רחמים ואהבה. משפט העניים. ענוה. שכרות)
571—559 האופי הנבואי והלאומי של מוסר התורה
571 מוסר החכמה.
574 ס' משלי (הרכבו. מחברו וזמן חיבורו. אופי הספר. מטבע
המוסר של ס' משלי). 582—576
583 בין מוסר החכמה למוסר התורה
586 קדמות מוסר החכמה בישראל
587 המטבע המיתולוגי של מוסר החכמה

589	המטבע הנבואי של המוסר הישראלי
591	האיריאה של הברית המוסרית הלאומית.
593	הפתוס המוסרי בתוכחה הלאומית .
623—595	יט. תורת הגמול
595	סדר עולם מוסרי.
595	גמול אישי וגמול קבוצי .
596	גמול אישי בספורים ובחוקים .
598	שתוף גמול .
600	הגמול הצורך .
600	טוד ההשגחה.
601	צדוק האלהים .
						ס' איוב (הרכב הספר. איוב הצדיק ואיוב החכם. מן התלוגה האישית עד שלילת ההשגחה. טענות אליהוא. הופעת האל. מקומו ההיסטורי של ס' איוב. ס' איוב וחכמת המזרח העתיק. ס' איוב ואגדות בראשית. נצוח החכמה האלילית. זמן חבור הספר)
623—604	כ. האידילאל והמציאות.
628—624	

לחקר המקורות והספרות (נספח ב'):

646—631	א. ספרות החכמה .
631	ההשקפה הישנה על ספרות החכמה.
632	המפנה .
634	שרשה העתיק של החכמה המקראית
636	אפיה העל-היסטורי של החכמה.
637	היחס בין התורה והנבואה ובין החכמה.
639	תורת הגמול של יחזקאל .
640	גמול קבוצי בספרות החכמה .
642	עצמאות ספרות החכמה .
727—646	ב. ספר תהלים.
646	הפרובלמה ההיסטורית של ס' תהלים
653	אידיאות מאוחרות בס' תהלים.
655	בקורת. אמונת היחוד. יחוד הפולחן

658	דתיות אישית
659	מזמורי התורה
660	הרקע המדיני, העמים והארצות
660	אין זכר למאורעות בית שני
663	אין צפייה לחדוש בית דוד
664	אין זכר לשלטון הכהונה
664	קבוצן גלויות ובנין ירושלים
666	שאלת המזמורים החשמונאיים
669	אין זכר לבואה המאוחרת
670	האידיאות היסודיות של הנבואה
671	הפולחן והמוסר בס' תהלים
674	החטא המוסרי הלאומי, האסכטולוגיה הנבואית
675	אין חטא מוסרי לאומי בס' תהלים
676	הערכת הפולחן
676	אין דרישת תשובה, אין יום דין לאומה
677	ענוים, עניים, צדיקים וכו', מישעה עד האביונות הנוצרית
681	הנחות מוטעות
681	ה"עניים" בס' תהלים
682	ענוים, עניים וכו' בספרות המצרית והבבלית
684	העני והענו בספרות המקראית
686	החסיד
686	הנוסח הסוציאלי-המוסרי
687	השמוש הלאומי בסגנון הסוציאלי-המוסרי
688	הסגנון הסוציאלי-המוסרי בריבי יחידים, משפחות, מפלגות
690	הרע החברתי בספרות הנבואית ובס' תהלים
690	הרע החברתי במזמורים הלאומיים
693	הסגנון הסוציאלי-המוסרי במזמורים הלאומיים
695	מזמורי המלכים
696	צדיקים ורשעים בספרות החכמה
698	צדיקים ורשעים במזמורים המוסריים-הדתיים
699	מזמורי סובלים ונרדפים
702	הרע החברתי ומדת הדין בס' תהלים
705	משפט הרשעים בס' תהלים אינו אסכטולוגי
708	הצלת הצדיקים וחזון שארית ישראל

710	כליון הרע
711	האטכטולוגיה של ס' תהלים
711	האוניברסליזמוס האידיאוני של ס' תהלים
712	האוניברסליזמוס ההיסטורי
716	האוניברסליזמוס ההיסטורי במזמורי המלכת יהוה
719	האוניברסליזמוס הקוסמי והמוסרי
721	משפט העולם. מלכות האלהים
723	ציורים מן המזמורים בחזון האחרית של הנביאים
726	המזמורים כ"ב וק"ב
<hr/>		
728	תקונים והערות
729	מפתח

Theology Library
 SCHOOL OF THEOLOGY
 AT CLAREMONT
 California

23205